

Matuszewski, Adam

"Medycyna niemiecka nurtu niematerialistycznego 1797-1848 i polska recepcja jej teorii i doktryn w dziewiętnastym stuleciu", Bożena Płonka-Syroka, Warszawa 1999 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 46/1, 160-161

2001

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Kartografia Królestwa Polskiego 1815 – 1915. Materiały XVIII Ogólnopolskiej Konferencji Historyków Kartografii, Warszawa, 21 – 22 listopada 1997. Pod redakcją Lucyny Szaniawskiej i Jerzego Ostrowskiego. Warszawa 2000 Biblioteka Narodowa. Polska Akademia Nauk. Instytut Historii Nauki. Zespół Historii Kartografii. Biblioteka Narodowa. Zakład Zbiorów Kartograficznych. Z Dziejów Kartografii. T. 10, 280 s.

Niniejszy tom został poświęcony pamięci zmarłego w 1987 r., doktora Bogusława Krasowskiego. Stąd też w artykule wstępnym Stanisław Alexandrowicz przedstawił biografię naukową oraz przypomniał ważniejsze publikacje tego uczonego. Wśród pozostałych artykułów można wyróżnić trzy grupy tematów. Pierwszą tworzą referaty prezentujące zdjęcia topograficzne wykonywane na obszarze Królestwa Polskiego oraz opracowane na ich podstawie mapy szczegółowe i przeglądowe. Druga grupa dotyczy wybranych atlasów i map tematycznych oraz publikujących je warszawskich wydawców i drukarzy. Trzecią grupę tworzą artykuły opisujące wykorzystanie niektórych map z XIX wieku w badaniach historycznych, zastosowania techniki komputerowej do analizowania i katalogowania dawnych map i materiałów kartograficznych dotyczących Królestwa Polskiego, przechowywanych w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie oraz Centralnej Bibliotece Akademii Nauk Ukrainy w Kijowie. Tom zamyka komunikat Jerzego Ostrowskiego o tematyce prac magisterskich poświęconych kartografii Królestwa Polskiego, wykonanych w uniwersyteckich katedrach i zakładach kartografii. Do omawianej publikacji dołączono także angielskie streszczenia zawartych w niej artykułów oraz angielską kartę tytułową i spis treści.

Bożena Płonka-Syroka: *Medycyna niemiecka nurtu niematerialistycznego 1797–1848 i polska recepcja jej teorii i doktryn w dziewiętnastym stuleciu.* Warszawa 1999 Oficyna Wydawnicza Arboretum. Polska Akademia Nauk. Instytut Historii Nauki, 515 s.

W swojej pracy autorka podejmuje problem genezy odrębności teoretycznej medycyny niemieckiej pierwszej połowy XIX stulecia wobec standardu przyjmowanego w medycynie innych krajów Europy oraz ukazuje strukturę pojęciową medycyny niemieckiej. Stara się również odpowiedzieć na pytanie, czy i na ile można uznać za zasadne, występujące w zachodnim piśmiennictwie, określenie omawianego okresu mianem „niemieckiej medycyny romantycznej“. Praca dzieli się na trzy części. Pierwsza zawiera omówienie dorobku dotychczasowej historiografii niemieckiej myśli medycznej pierwszej połowy XIX stulecia. Druga, zatytułowana *Niemiecka medycyna niematerialistyczna pierwszej połowy dziewiętnastego stulecia na tle przemian modernizacyjnych europejskiego*

przyrodoznawstwa, sytuuje program niemieckiej medycyny z lat 1797–1848 w szerszym kontekście europejskim. Trzecia, zatytułowana *Recepcja programu niemieckiej medycyny niematerialistycznej z lat 1797–1848 w polskiej myśli medycznej*, odtwarza teoretyczny model medycyny uznawany w polskiej społeczności medycznej za racjonalny oraz przedstawia przykłady recepcji niemieckiej myśli medycznej w polskim środowisku lekarskim.

Stefan Ś w i e ż a w s k i: *L'Univers. La philosophie de la nature au XVe siècle en Europe*. Traduit du polonais par Jerzy Wolf. Texte revu par Lucien Even. Varsovie 1999 Académie Polonaise des Sciences. Institut d'Histoire des Sciences. Centre d'Études Copernicaines. Société des Lettres de Varsovie, Studia Copernicana. 487 s. . Tom 37.

Książka jest francuskim tłumaczeniem, wydanego w 1980 r. w Warszawie, piętego tomu ośmiotomowej pracy Stefana Świeżawskiego: *Dzieje filozofii europejskiej w XV wieku*. Każdy z ośmiu tomów tego obszernego opracowania jest poświęcony innemu zagadnieniu filozoficznemu. Tak więc, opisują one piętnastowieczne ujęcia filozoficzne *poznania, wiedzy, bytu, Boga, wszechświata* oraz problemów etycznych i nauki Kościoła. Jak wyjaśnia Paweł Czartoryski w przedmowie do tomu 37 „Studia Copernicana“, redaktorzy tego tomu wybrali do tłumaczenia na język francuski tom 5 pracy Świeżawskiego, poświęcony filozofii natury w XV wieku, ponieważ najlepiej ukazuje on związki między różnymi prądami filozofii średniowiecznej i powstającymi nowymi naukami, jak również ich wpływ na myśl humanistyczną okresu Renesansu. We wspomnianej przedmowie Czartoryski podaje także biografię naukową Stefana Świeżawskiego. Na końcu omawianego tomu zamieszczono francuskie tłumaczenia spisów treści pozostałych tomów *Dziejów filozofii europejskiej w XV wieku* tego autora, bibliografię jego prac tłumaczonej na języki obce oraz wykaz prac opublikowanych w „Studia Copernicana“.

Fritz W i n z e r: *Słownik sztuk pięknych*. Przełożyła z niemieckiego Janina Kumaniecka. Katowice 2000 Wydawnictwo „Książnica“, 296 s.

Słownik zawiera definicje stylów i wyjaśnienia pojęć nieodzowne dla zrozumienia rozwoju sztuki w Europie i USA. Obejmuje także podstawową wiedzę z dziedziny architektury, rzeźby, malarstwa, grafiki, rzemiosła artystycznego oraz współczesnych interdyscyplinarnych poczyniń artystycznych. Adresowany jest do osób interesujących się sztuką, ale nie przygotowanych do jej fachowego odbioru, które chciałyby poznać nie tylko biografie twórców i historię sztuki, ale także zrozumieć wiele pojęć i technik związanych z nowymi kierunkami w sztuce. Zawiera ponad tysiąc ułożonych alfabetycznie haseł uzupełnionych licznymi ilustracjami.

Adam Matuszewski
(Warszawa)